

EL COVARXO. Espeleologia a Costur (3ª part)

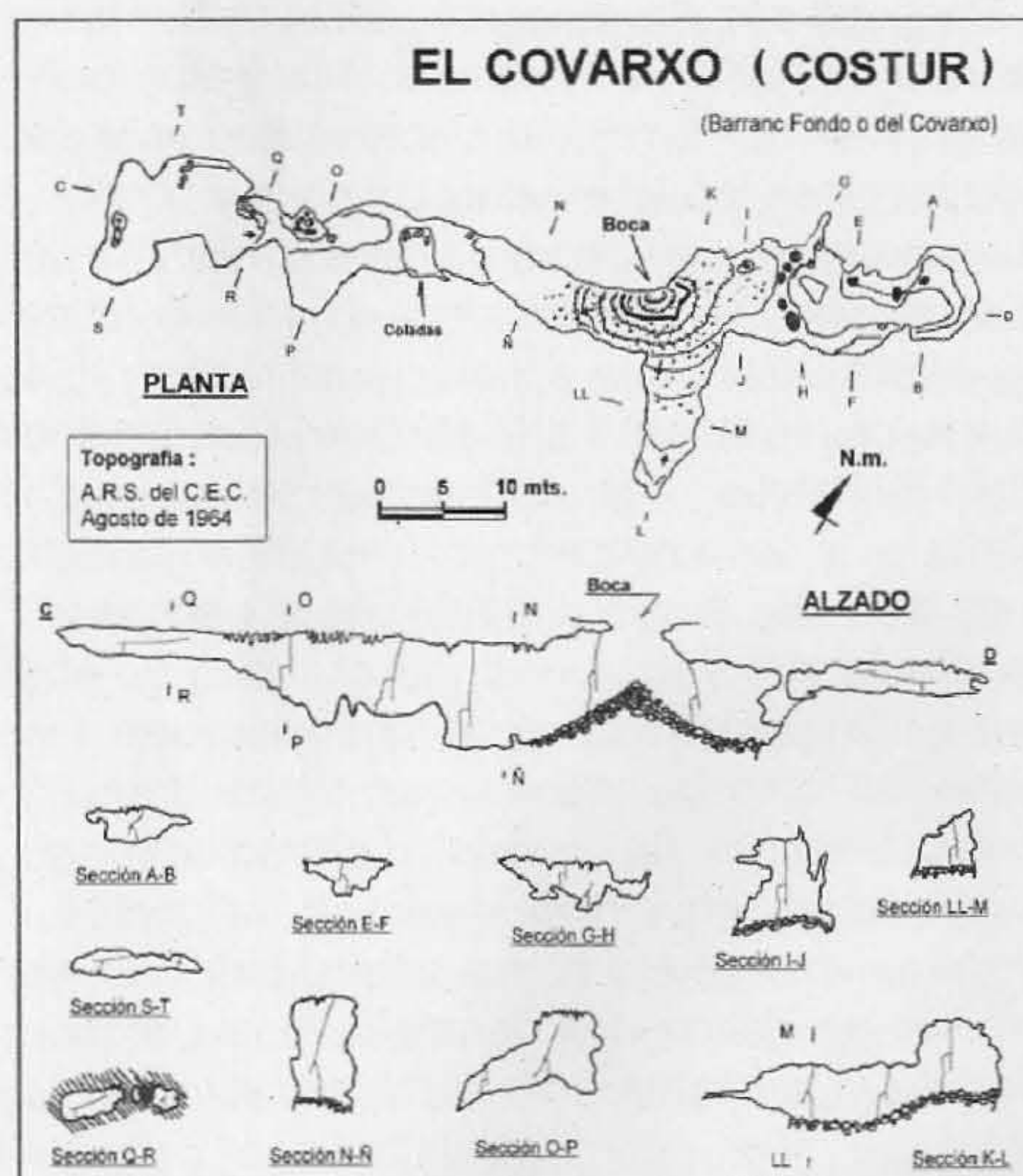
Jesús Almela Agost

De totes les coves existents al terme, possiblement el Covarxo siga la més coneguda i que més renom pren, ja que quan preguntes a gent de la població per coves i avencs, és la que coneixen tots. Les coves i avencs ubicats en el paisatge, com elements del mateix, poden prendre importància al tractar-se de fenòmens significatius, com la boca d'una cavitat vistosa i gran, un avenc amb aspecte impressionant, una cova que tira aigua quan plou, etc. En el cas del Covarxo, la seva gran boca situada en plena zona de cultiu i coneguda per la gent dels voltants des de temps immemorials, és un element destacable del paisatge. Una mostra d'això és la "petjada" toponímica que ha deixat, donant nom al barranc, a un pouet pròxim, al camí i la cova del Covarxo. El topònim apareix citat a l'Onomasticon Cataloniae (Coromines, 1995). El mot Covarxo és curiós i propi de la comarca de L'Alcalatén, que també trobem a Llucena i Xodos. Generalment els fenòmens subterranis es nombren com cova, avenc, abric, coveta i en menys ocasions, covarxa, covatella, covarxella, covarxa, forat, ullal, avencas, covelló, covassa, covalera i covatella. Covarxo suposem que fa referència a una cavitat gran, de bones dimensions pel que fa l'aspecte de la seva entrada, encara que la cavitat que ens ocupa té més aspecte d'avenc. Ni cova ni avenc: Covarxo.

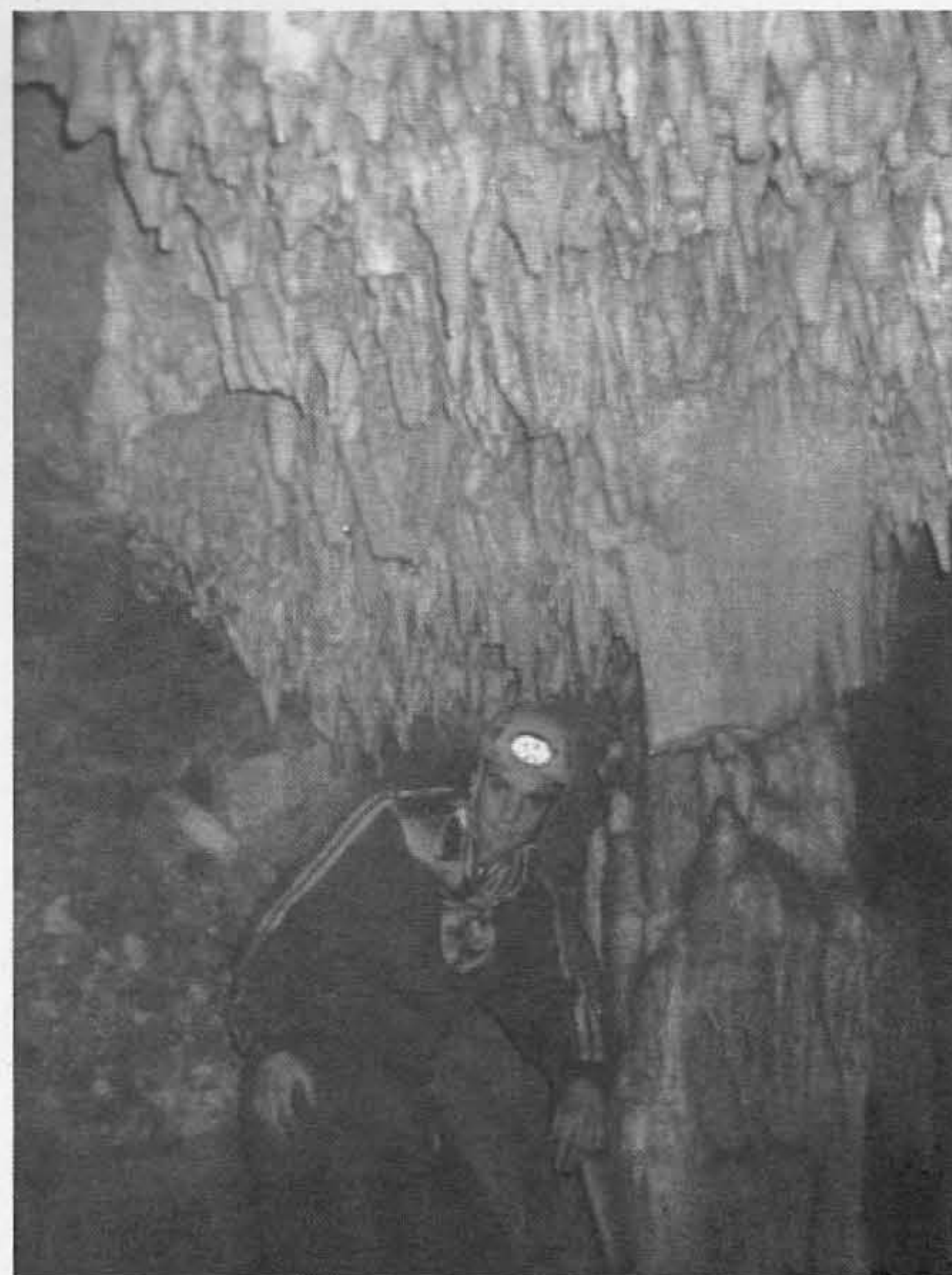
Boca de la cavitat.

Accés: Per accedir al Covarxo ho fem pel Mas d'Avall, agafant el camí de la Carrera, passant pel corral de la Sima i després pel camí del Covarxo, que en uns 45 minuts ens deixa en les proximitats de la boca de la cavitat. També podem arribar a la cavitat per la Rambla de la Viuda, agafant la llera del barranc del Covarxo que s'uneix a la rambla per la dreta i caminant per aquest, en 15 minuts arribem a un colze molt pronunciat del barranc, on uns metres més avant trobem el pouet del Covarxo. En aquest pronunciat meandre, a la dreta hidrològica del barranc i 4 bancals per dalt d'aquest, trobem la boca de la cavitat que s'obri en el mateix bancal i just baix de la paret de pedra. El terreny actualment està farcit de pins, matises i ginebres, que han envaït el que anys enrere degueren ser un cultiu de garroferes. Sortosament, l'incendi de l'any 2008 es quedà a un centenar de metres de la boca, pel que l'entorn immediat a la boca encara conserva la seva bellesa i aspecte feréstec.

L'accés a la cavitat és en vertical de 5 metres i en l'últim tros hi han unes pedres posades per facilitar la baixada. Per superar aquesta dificultat, s'aconsella alguna corda o electró. Una vegada baix, ens situem al mig d'una galeria de vora tres

metres d'amplària que pren direcció nord-sud. En direcció nord, als pocs metres trobem unes masses estalagmítiques que superem per un lateral i ens situem en una saleta amb el sostre baix on finalitza la galeria. En direcció sud, es baixa una pronunciada rampa de pedres que arriba a la zona més fonda de la cova, a 10 metres de profunditat des de l'exterior. Ací el sostre és alt i podem veure la naturalesa de la roca que és de conglomerat, material menys freqüent en aquest territori, ja que és la roca calcària la que carstifica millor i on es formen la majoria de cavitats de la província. Crida l'atenció el contrast entre el conglomerat i les estalactites del sostre, d'un color blanc molt atractiu. Més avant, la galeria puja uns gaons on es poden veure gurs, que son petits llacs on s'acumula l'aigua deprés de pluges. També observem moltes estalactites i estalagmites, la majoria d'elles i les de més fàcil accés trencades, degut a la irresponsabilitat d'alguns visitants. De segur que el Covarxo abans d'aquesta destrossa indiscriminada lluiria unes de les millors formacions de la comarca, a més, el color blanc immaculat li dona un major atractiu. Dalt de la rampa trobem una saleta final on les estalactites ocupen casi tot el sostre, o millor dit, ocupaven, ja que ha estat la pitjor parada per l'espoli. La naturalesa és sabia i lentament les estalactites tornen a créixer, però molt poc a poc.

una escala per baixar. També en la propera cova del Covarxo hi havia gent amagada. Testimoni d'aquests amagaments el tenim dins de la cavitat, en els treballs de condicionament en pedra en sec, com en la base de la vertical d'entrada.

En l'actualitat, la cavitat és la de major recorregut del terme amb 85 metres i l'ampla galeria amb les atractives formacions que resten li donen una bona estètica que devem respectar i del qual devem sensibilitzar al personal. És primordial preservar el patrimoni subterrani per a les generacions futures, i així que puguem gaudir d'aquest fabulós món tan ignorat i desconegut.

Bibliografia:

Almela Agost, Jesús Catálogo espeleológico de Costur. Revista Berig nº 11, Abril 2011

Coromines, Joan, Onomasticon Cataloniae (T-III), Els noms de llocs i noms de persona de totes les terres de llengua catalana, 1995.

Viciano Agramunt, Josep Lluís. Amagaments en cavitats a la Guerra de 1936/39. Revista Berig nº 8, Maig 2007.

Amagament en la guerra civil:

Aquesta cavitat, a l'igual que altres del terme, va servir d'amagatall en la passada guerra civil (Viciano, 2007). Informacions diuen que en ella es van amagar un centenar de persones, entre homes, dones i xiquets i també diuen que algun capellà. Per a la verticaleta d'entrada posaven